

PRAŽSKÝ

09*2024

přehled

KULTURNÍCH POŘADŮ

72. ročník

S námi máte přehled!

Bedřich SMETANA, Jan SCHMID, Miroslav KOŘÍNEK

VyPRODANÁ NEVĚSTA

ve
znamení

60
y

www.ypsilonka.cz

Elektronické vydání

www.prazskyprehled.cz

13.-15. ZÁŘÍ 2024

tábor

Kresba: Eliška Turková, žákyně ZUŠ Oskara Nedbala Tábor, uč. ak. mal. Teodor Buzu

TÁBORSKÁ SETKÁNÍ

MEZINÁRODNÍ HISTORICKÝ FESTIVAL

EWA FARNA * JANEK LEDECKÝ

TRŽIŠTĚ * DOBOVÉ LEŽENÍ * HISTORICKÉ ULÍČKY * KOSTÝMOVANÉ PRŮVODY

WWW.TABORSKASETKANI.EU

Milí čtenáři,

končí doba dovolených a začíná nová kulturní sezona. Doufám, že si z naší nabídky vyberete a zde jsou moje tipy na září.

Během měsíce se můžete těšit na jubilejní 15. ročník literárního festivalu Děti, čtete?!, který má za úkol inspirovat a přivést naši nejmladší generaci ke čtení, literatuře a knihám

vůbec. Jsou připravena autorská čtení, díly a besedy, setkání s českými i zahraničními autory. Určitě se svými potomky navštívte.

Divadlo v Dlouhé připravilo premiéru jevištní adaptace románu Teoréma, který zfilmoval kultovní italský režisér Pier Paolo Pasolini. Příběh se dotýká základních křesťanských otázek, smyslu umění a tvorby, přináší obrazy, ve kterých slova ztrácejí smysl. Vřele doporučuji.

Náš přední barokní orchestr Collegium 1704 a soubor Collegium Vocale 1704 připravili do nové sezóny opět zajímavé koncerty. V září můžete zavítat do bývalého kina Vzlet ve Vršovicích na projekt Ztracen v Benátkách/Lost in Venice. Na koncertě bude představena znovuobjevená hudba benátského repertoáru 18. století. Nenechte si ujít.

Orchestr Prague Philharmonia připravil hned na začátek měsíce koncert k 40. výročí premiéry filmu Amadeus od režiséra Miloše Formana. Na programu bude Koncert pro klavír a orchestr č. 12 A dur, jako sólista vystoupí Miroslav Sekera na klavír. Příjemné zahájení nové sezony.

Národní galerie Praha představí tvorbu donedávna opomíjené české fotografky Libuše Jarcovjáčkové, která ve své tvorbě mapuje především život menšin, noční život a zkoumá vlastní identitu. Retrospektivní výstava se bude konat ve Veletržním paláci od 17. září. Jistě zajděte.

Až do 3. října můžete navštívit výstavu k 70. narozeninám písničkáře Ivana Hlase, která probíhá v Popmuseu v Praze 6. Součástí výstavy je dokument o pražské čtvrti Hanspaulka a životě umělce. Zároveň můžete zhlédnout stálou expozici z dějin naší populární hudby.

Přeji všem našim čtenářům lákavou kulturní sezonu a barevné babí léto.

Alice Brabcová

rozhovor	2
s výtvarnicí Veronikou Vaškovou	
architektura	3
Za poklady pražské architektury	
Nové ve starém	4
KAM s Vojtěchem Kašparem za památkami	6
redakce zve	8
Lucia Moholy: Exposures	
Koukej, KAM šlapeš	
knižní tipy	9
pražská kultura před 67 lety	10
ohlédnutí	11
Rudolf Jelínek	
kalendárium	12
divadla	18
film	24
koncerty	26
kluby, kulturní centra	28
galerie, výstavy	30
památky	34
muzea	38
volnočasové aktivity	44
křížovka, soutěže, výherci	46

PRAŽSKÝ PŘEHLED

kulturních pořadů

měsíčník, ročník LXXII

vydává: Vydavatelství KAM po Česku, s. r. o.

Kubelíkova 1108/30, 130 00 Praha 3 | IČ: 04892232 | tel.: +420222944816-7 | mobil: +420602223279 | e-mail: redakce@kamposcesku.cz | www.kamposcesku.cz | registrováno: MK ČR E 10266 | ISSN 0862-9293

grafický design: KAM po Česku

distribuce: elektronicky, zajišťuje redakce

předplatné: Vydavatelství KAM po Česku, s. r. o.

foto na titulní straně: Studio Ypsilon

Za zveřejnění inzerce a PR článků odpovídá zadavatel. Za změnu programu odpovídá pořadatel. Veškerá práva včetně práva reprodukce jsou vyhrazena. © Vydavatelství KAM po Česku, s. r. o.

Rozhovor s výtvarnicí

Veronikou Vaškovou

Veronika Vašková (1980) absolvovala studium managementu galerií a muzeí na Vyšší odborné škole informačních studií Praha. Zabývá se fotografií, kresbou a malbou, inspiraci nachází zejména na Žižkově.

Veroniko, mohla byste, prosím, pro naše čtenáře nastínit, co Vás přivedlo k výtvarné tvorbě?

Malířkou jsem chtěla být už odmala, výtvarka byla můj nejoblíbenější předmět. Kreslila jsem si pořád, vším možným a na cokoli při ruce. Mamka mě ve 3. třídě přihlásila na výtvarný obor do ZUŠ Štítného na Žižkově, kde jsem si své malovací puze- ní uspokojila. Na uměleckou školu jsem se ale pak dál nehlásila, nepřála tomu situace doma. Naštěstí jde malovat i bez toho, tvorbu mám jako nejmilejší zálibu, a abych pravdu řekla, docela mi vyhovuje, že se jí neživím, občas bych asi měla hlad. Malování mi přináší hlavně obrovskou radost, a když se pak mé obrazy někomu líbí, je to příjemný bonus.

Žižkov je vaše srdeční záležitost, takže je asi přirozené, že je hlavním tématem vašeho díla?

Na Žižkově žiji od narození, mám ho prolezlý skrz naskrz. Tato čtvrt je pro mě velmi inspirativní, ty klikatící se ulice, staré dvory, pavlače, zajímavé průhledy, ráda tu atmosféru zachycuji. Snažím se ale na obrazech ukázat všechny aspekty této čtvrti – nejen genia loci, ale i určitou tradici, která se tu drží. Třeba teď „fušuju“ do fotbalu. Spolupracuji s FK VIKTORIA ŽIŽKOV, oslovili mě s nápadem propojit sport, Žižkov a malování. Úplně mě to nadchlo. Při zápasech v „kotli“ skandujuji „Děti moje, hrr na ně!“, takže namalovat Žižku na koni v dresu a za ním stadion se nabízelo. Další námět bude s Vlastou Burianem, který za Viktorku „chytal“.

Jste zakládající členkou fotografické skupiny 3+2, můžete prozradit její činnost a další umělce?

Nejsem úplně zakládající členkou, v začátku jsem nahradila architektku a fotografku Idu Čapounovou Chuchlíkovou, která se pak vydala individuální cestou. Díky facebooku se náhodně vytvořila určitá pestrá společnost lidí, kterou propojuje vašeň nejen k focení. Jedná se o skupinu osobností různých věků a různých povolání, které se předtím neznaly a které by se sotva vůbec potkaly. V současné době se skupina rozrůstá o více přátel, ale název 3+2 zůstává. Poslední výstavy čítaly i přes 70 účastníků. Otcem myšlenky je Miloslav Čejka, povoláním architekt, výtvarník a designer, absolvent UMPRUM v Praze. Fotografie je mu prostředkem k výtvarnému vyjádření i experi-

mentu v barvě, tvaru a struktuře. Dále byl u zrodu Eugen Kukla, dynamický fotoreportér, Petr Dubjak, průmyslový designer, fotograf, grafik a karikaturista a Pavlína Fátorová, zdravotní sestra, která fotí s neuvěřitelnou lehkostí, poezií a romantikou. Já, co se týče fotografování, pomocí rozmanitých výtvarných technik zachycuji genia loci prostředí, ve kterém žiji a tvořím díla z obyčejných věcí, které mě obklopují, čímž jim společně se slovním doplňkem dávám další

význam – říkáme tomu třeba „recyklace tvorbou“. De facto zachycuji běžné věci v momentě, kdy ony samy tvoří umělecké dílo.

Podle série obrazů S Žižkovem v pasteli vznikl moc pěkný soubor pohlednic, jak Vás to napadlo?

Žižkov jsem začala malovat právě kvůli tomu, aby měl svoje pohlednice. Kamarád fotograf a architekt Hynek Groman vyhrál někdy v roce 2005, nevím přesně, fotografickou soutěž v Radničních novinách se svým záběrem koně na střechách –

Veronika Vašková, foto © Pavel Werner

„Zachycuji běžné věci v momentě, kdy ony samy tvoří umělecké dílo.“

pohled z Čajkovského ulice. To mi vnušlo nápad ta zajímavá místa malovat. Vyfotil i předlohu pro ikonickou tramvaj s Pražských hradem v pozadí, ta u Žižkováků prostě „jede“!

Uspořádala jste již několik svých výstav, chystáte v dohledné době nějakou další?

Od 2. září do konce října bude v Informačním centru Prahy 3 na náměstí Jiřího z Poděbrad výstava „Pastelovou stezkou z Krenovky k SUDOPU“. Pojala jsem ji jako takovou procházku Žižkovem, kterou jsem skrze obrazy přenesla do prostorů galerie. Místo popisků u jednotlivých děl tam bude umístěna mapa s vyznačenou stezkou. Návštěvníci si tak mohou prstem po mapě projít místa, která mě svým půvabem svedla k malování, a případně je pak opravdu navštívit. Také je v infocentru na 9. 10. od 18 hodin naplánován křest kalendáře na příští rok „Podruhé s Žižkovem v pasteli“, ve kterém jsou mé obrazy okořeny svéráznými verši básníka a spisovatele Edy Veselého. Pokřtí ho můj oblíbený herec a Žižkovák David Matásek. Kalendář tam pak bude v prodeji, tak „hrr na něj!“

Děkuji Vám za příjemný rozhovor a přeji hodně úspěchů a štěstí v osobním i profesním životě.

Alice Braborcová

Za poklady pražské architektury

Šalounova vila

Pro stavbu ateliéru ve Slovenské ulici na pražských Vinohradech se sochař Ladislav Šaloun rozhodl po vítězství v soutěži na pomník Mistra Jana Husa v roce 1910. Stavba domu byla dokončena v roce 1911 ve spolupráci s architektem Josefem Černým.

Západní fasáda vily

Ladislav Jan Šaloun, 1927

Řecký nápis nad vchodovými dveřmi ateliéru:
„Μορε, μορε“

Březinův verš je vysekán na fasádě domu.

Ateliér je zařazován do skupiny pozdního geometrizujícího proudu secesní architektury s výraznými prvky symbolismu, který charakterizuje Šalounovu uměleckou tvorbu. Obdélná pracovna zahrnuje hlavní ateliér, v němž Šaloun na sousosí Mistra Jana Husa pracoval, s rozptýleným severním osvětlením a přímým přístupem zvenčí. Kromě velkého ateliéru byl v budově ještě menší prostor s galerií pro drobnější práce, salon, slovácká jizba podle návrhu Dušana Jurkoviče, malá vstupní hala i byt pro hlídače a také suterénní prostory, využívané pro okultistická sezení. Stavba působila od začátku v harmonii s volně řešenou zahradou. Ta byla provedena rovněž podle Šalounova návrhu. Její součástí bylo rozárium, dekorativní vázy a bazénky. Sochař také sám vybíral dřeviny. Ve 30. letech byla k původnímu ateliéru přistavěna směrem na jih obytná část, zařízená patřičným dobovým komfortem. Přízemní vilu s kruhovou pracovnou navrhl v roce 1934 Ladislav Šaloun znovu s architektem Černým. Vila má dech beroucí exteriér. Nad vchodovými dveřmi do ateliéru je řecký nápis v překladu „Moře, moře“, který odkazuje k řecké historii a návratu vojsk zpět k moři po strastiplné cestě, kdy jim moře dávalo naději, že všechno dobře dopadne a skončí. A přesně s takovým pocitem, by měl návštěvník do ateliéru vstupovat, jako do svatyně, kam došel po

Stěna obytné části, se znumením zvěrokruhu

útrapách a najde tam, co vždy hledal. Reliéf vedle vchodových dveří na západní fasádě vily znázorňuje cestu člověka ke slunci s veršem od Otokara Březiny: „Ty víš, jak rád bych tvoje slunce zřel, tož nediv se, že hoří v písni mojí. Tys Pane chtěl!“ Ateliér byl také oblíbeným místem setkávání umělců, mezi kterými nechyběli zpěvačka Ema Destinnová, malíř Alfons Mucha, sochař František Bílek, básník Otokar Březina, houslový virtuos Jan Kubelík nebo malíř Josef Váchal. Přicházeli také politici jako například předseda Senátu doktor Soukup a vědci. Šalounova vila byla v roce 1958 prohlášena kulturní památkou. V 80. letech 20. století Šalounovi potomci odprodali

Šalounův ateliér

ateliérové prostory státu a tím došlo k fyzickému oddělení ateliérové části od reprezentativních prostor a zázemí. V následujících dvou desetiletích objekt chátral. V roce 2001, kdy ho odkoupila Akademie výtvarných umění od nadace Českého fondu umění, se už nacházel v havarijním stavu. Rekonstrukce objektu podle projektu Michala Bartoška, již předcházely restaurátorské průzkumy, proběhla od září 2006 do září 2007, v nákladu 18,3 milionu Kč. Vilu lze navštívit při dnech otevřených dveří, kdy jsou zde vystavena díla studentů AVU nebo při každoroční akci Open House Praha.

Petra Matznerová

Nové ve starém

Odbor památkové péče Magistrátu hlavního města Prahy a Ústavně-právní výbor Senátu Parlamentu ČR ve spolupráci s Mezinárodním festivalem architektury a urbanismu Architecture Week Praha a Mezinárodní kanceláří Města Vídně pořádají odbornou konferenci s názvem „Nové ve starém – architektura Prahy a Vídně v historických a právních souvislostech / Správa historické městské krajiny“. Setkání se uskuteční **7. října 2024** v hlavním sále Valdštejnského paláce, **v sídle Senátu Parlamentu České republiky**. Jak již název napovídá, konference se zaměří na problematiku vstupu současné architektury do historické zástavby, a to na příkladech realizovaných projektů ze dvou významných středoevropských metropolí – Prahy a Vídně.

jich bezprostředním okolí, přináší obavy z poškozování památkových hodnot. V případě Vídně je situace o to vyhraněnější, že v roce 2017 přistoupilo Centrum světového dědictví k nepopulárnímu kroku – zařazení statku na Seznam světových památek v ohrožení.

Konferenci samotnou zahájí příspěvky politické reprezentace obou diskutovaných měst, za hl. m. Prahu vystoupí náměstek primátora Jiří Pospíšil, do jehož gesce spadá též problematika památkové péče, za Vídeň předseda Vídeňského zemského parlamentu Ernst Woller. Za Senát Parlamentu České republiky, jakožto spolupředatele, promluví senátoři Tomáš Goláš a Jan Holásek. V následujícím bloku se příspěvky zaměří na teoretická východiska vstupu nových funkcí do starých budov. Obecný vhled do této problematiky bude prezentovat docent Marek Tichý z ČVUT, za rakouskou stranu vystoupí koordinátor projektu „Historické centrum Vídně – památka světového dědictví UNESCO a ochranné zóny světového dědictví“ Rudolf Zunke.

Konference se zaměří na problematiku vstupu současné architektury do historické zástavby, a to na příkladech realizovaných projektů ze dvou významných středoevropských metropolí – Prahy a Vídně.

Centra Prahy a Vídně se řadí k nejzajímavějším a nejlépe dochovaným památkově chráněným územím na světě, o čemž svědčí mimo jiné i skutečnost, že jejich historická jádra byla zapsána na

Seznam světového dědictví UNESCO, Praha v roce 1992, Vídeň o dalších devět let později. Přestože tím byl stvrzen výjimečný světový status obou měst, stavební rozvoj v jejich centrech, resp. v je-

Druhý a třetí tematický blok konference se již budou věnovat konkrétním případovým studiím, tedy příkladům realizace vstupu nových architektonických prvků do historických staveb, případně

zcela nových staveb do historického urbánního prostředí. V úvodu budou posluchači moci vyslechnout srovnání přístupů k renovaci vlakových nádraží a jejich bezprostředního okolí. O projektu Hauptbahnhof Wien promluví architekt Albert Wimmer, o stavbě rozsáhlého polyfunkčního objektu Masaryk Centre 1 v těsné blízkosti Masarykova nádraží podle původního návrhu Zaha Hadid poreferuje dlouholetý člen týmu světoznámé architektky Jakub Kláška. Další srovnání pak nabídnou prezentace vídeňské a pražské Kunsthalle. V případě rakouské metropole došlo k jejímu vybudování v prostorách bývalé barokní jízdní doplněné o funkční novostavbu, o tématu pohovoří Manfred Wehdron. Její pražská jmenovkyně vznikla v bývalé budově Zengerovy trafostanice, příklad této konverze ryze industri-

Hlavní nádraží Vídeň

Brotfabrik Vídeň

MuseumsQuartier Vídeň

ální stavby v galerijní prostor představí architekt Jan Schindler.

Závěrečný blok se zaměří na solitérní projekty, v rámci kterých dochází ke splnutí historických prvků s moderními materiály, technologiemi a především funkcemi. Jan Kubiček představí projekt rekonstrukce paláce Špork, rozsáhlé úpravy v objektu Jinonického dvora a jeho celkovou konverzi v moderní bytový dům prezentuje Michal Šourek. Irene Lundström pak předvede principiálně analogické projekty realizované v blízkosti historického centra Vídně. Investor a developer Paul Blazek pohovoří o proměně areálu kdysi největší pekárny Evropy v rámci projektu Brotfabrik.

Odbor památkové péče Magistrátu hl. m. Prahy pokračuje chystanou konferencí v tradici, kterou započal již v roce 2016 setkáním s názvem „Veřejný prostor v památkově chráněných územích“. O rok později, k 25. výročí zápisu Historického centra Prahy na Seznam světového dědictví, uspořádal mezinárodní konferenci „Praha světová“. Stejnou formou pak připomněl i výročí třicáté, konference konaná

Chystaná konference by měla být dalším krokem v probíhajícím dialogu o možnostech vstupu moderní či soudobé architektury do památkově chráněných center měst.

v roce 2022 v prostorech CAMPu se zaměřovala na problémy rozvoje a regulace v památkách světového dědictví a možnostmi mezinárodní spolupráce při ochraně památek. Tématem, které všechna tato

setkání spojuje, je bezesporu rozvoj historických center měst s přihlédnutím k jejich památkovým hodnotám a snahou o jejich respektování, ale zároveň s uvědoměním si nutnosti vypořádat se s tlakem na jejich adaptabilitu tak, aby život v nich odpovídal soudobým požadavkům na funkčnost města.

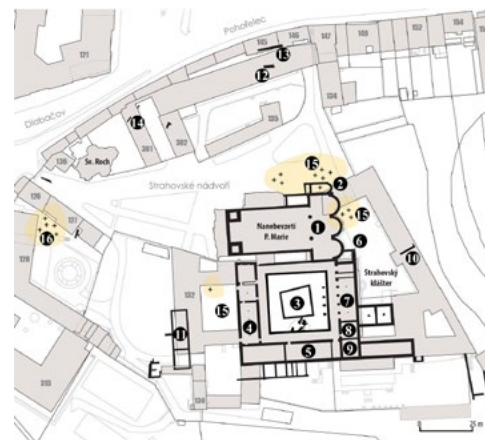
Připravovaná konference bude přístupná laické i odborné veřejnosti. Kapacita hlavního sálu Valdštejnského paláce je omezena, odbor památkové péče proto počítá s možností přímého přenosu konference formou on-line streamu.

Informace o možnostech registrace budou poskytovány na <https://praha.eu/web/pamatky/> nebo na karel.kucera@praha.eu

On-line stream na kanálu <https://www.youtube.com/@odborpamatkovepecemhmp>

Pohled na areál Strahovského kláštera z Petřína. Foto Z. Kačerová, 2014

Areál kláštera s vyznačením dochovaných nebo archeologicky doložených románských stavebních konstrukcí (černě) a raně středověkých pohřebišť (žlutě): 1 – chrám Nanebevzetí P. Marie; 2 – severní boční kaple; 3 – rajský dvůr s nádrží; 4 – zásobárna (cellarium); 5 – jídelna (refektorium); 6 – sakristie; 7 – kapitulní síň; 8 – hovorna (auditorium); 9 – ohřívárna (kalefaktorium); 10 – opatství; 11 – zaniklá středověká budova v západním předpolí kvadratury; 12-14 ohradní zdi; 15-16 raně středověká pohřebišť. Podle Z. Dragouna. © Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Praze

KAM s Vojtěchem Kašparem za památkami donedávna ukrytými v zemi

Areál kláštera premonstrátů na Strahově

Jeden z nekrásnějších pohledů na Pražský hrad a vltavské údolí, korunované na jižním okraji historického jádra Prahy bájným Vyšehradem, je z prostoru Strahovské zahrady. Ta na východní a jižní straně obepíná jeden z nejvýznamnějších pražských církevních areálů – Strahovský klášter, jenž představuje skvost románského, gotického i barokního stavitelství.

Ještě před výstavbou románského kláštera byli v jeho místě ukládáni k poslednímu odpočinku zemřelí z blízkého Pražského hradu či jeho podhradí. O tom svědčí početné nálezy kostrových hrobů s typickou výbavou průběhu 9. a 10. století, které byly archeologickými výzkumy nalezeny v různých místech klášterišť. Ostatně archeologie, společně se stavebně historickými průzkumy spojenými s postupnými úpravami areálu od padesátých let 20. století, výrazně přispěla k jeho poznání. Postupně byly zpřístupněny především nejstarší odkryté románské části kláštera, dlouhou dobu ukryté pod fasádami mladších barokních úprav areálu.

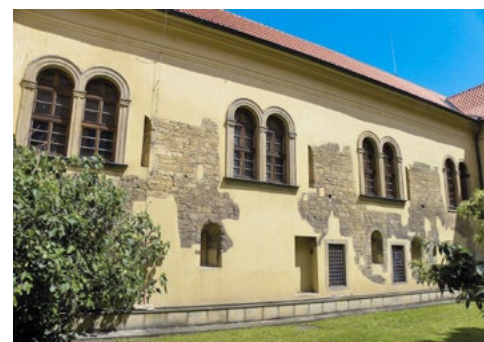
Vznik kláštera v dominantní poloze na hoře Strahov, v latinských pramenech nazývané „Mons Sion“, nad podhradím Pražského hradu, inicioval mezi lety 1143 až 1144 český kníže a pozdější král Vladislav II. a jeho manželka Gertruda. Velký podíl

Půvabná vyhlídka je od sochy Panny Marie z exilu, stojící pod jihovýchodním nárožím kláštera. Původní socha stojící na Staroměstském náměstí byla zničena v roce 1918. Nová socha vznikla v roce 1954 v Itálii a byla na své dnešní místo převezena z benediktýnského opatství Lisle u Chicaga v roce 1994.

na jeho vzniku měl i významný olomoucký biskup Jindřich Zdík. Samotné počátky jsou spojeny s ne-

Raně středověký kostrový hrob nedávno odkrytý poblíž vstupu do knihovny Strahovského kláštera. Foto F. Flek, 2024. © Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Praze

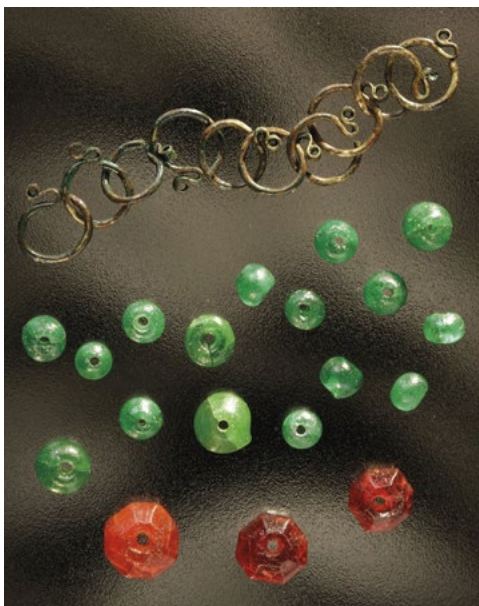

Nejlépe si románské pozůstatky kláštera prohlédneme na západním průčelí konventu. Foto J. Podliska, 2016. © Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Praze.

známým konventem řeholních kanovníků vedených opatem Blažejem, který se zde usadil okolo roku 1140. Ale již o dva roky později na Zdikovu žádost přicházejí premonstráti z porýnského Steinfeldu, vedení prvním známým opatem Gezem. Původně nepochybně dřevěná klášterní provizoria byla v průběhu druhé poloviny 12. století nahrazena kamennými románskými klášterními stavbami,

Pohled na Strahovský klášter z doby okolo roku 1740. Mědiryt E. Schaffhaussera podle kresby F. B. Wernera vydal M. Engelbrecht v Augsburgu.

Deset spojených pozlacených esovitých záušnic a náhrdelník z dvojkónických jantarových a kulovitých skleněných korálků bylo objeveno na hospodářském dvoře kláštera v jednom z dětských hrobů z přelomu 9. a 10. století. Foto M. Frouz, 2017. © Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Praze

Socha Panny Marie z exilu z carrarského mramoru (Carrara je město v italském Toskánsku s vyhlášenými lomy) ve Strahovské zahradě byla zhotovena italským sochařem Alessandrem Monteleonem z darů krajanů žijících v Americe. Foto P. Doležal, 2010

Pohled do vnitřní části revitalizované románské kanalizace pod Strahovským klášterem. Foto J. Pařez. © Národní památkový ústav, generální ředitelství

bazilikou Nanebevzetí Panny Marie, konventem i samostatným obydlím pro panovníka a opata. V roce 1258 postihl klášter mohutný požár, a proto byl v průběhu 14. století goticky přestavěn. Po vyplenění kláštera v období husitských válek dala klášteru dnešní podobu především rozsáhlá barokní přestavba v průběhu 17. a 18. století.

Z románské části kláštera se nejlépe dochovala klášterní kvadratura (čtvercová chodba okolo klášterního dvora s arkádami) situovaná jižně od kostela. Obsahuje několik autentických interiérů s řadou pozoruhodných románských stavebních detailů. Spektakulární je rovněž exteriérová západní stěna konventu, na níž můžeme sledovat původní patrové členění stavby.

Archeologické výzkumy postupně odkryly mnoho unikátních detailů románského kláštera, např. sakristii v nejsevernější části východního křídla kvadratury s opukovou dlažbou a kanálkem směru-

jícím k rajskému dvoru, lavatorium, nádrž na vodu hlubokou tři metry u jižního ramene ambitu v prostoru rajského dvora se systémem opukových kanálů a kanálků napojených na unikátní technické dílo přivádějící vodu z nedalekého vrchu Petřín, torzo stavby u jihovýchodního nároží prodloužení

Všechny jsou dnes uschovány před znaky návštěvníků, ale prohlédnout si můžeme dvě místnosti severního traktu vybíhajícího z východního křídla ambitu v prostoru tzv. Cedrového dvorku v jižní části nádvoří prelatury. Základy a části nadzemního zdiva nemocničního či záchodového křídla jsou nadstavené a na povrchu prezentované v zatravněné ploše. Při návštěvě Strahovské obrazárny si potom můžete prohlédnout většinu dochovaných nadzemních partií kláštera, především v přízemí kvadratury i v prvním patře, kde se nacházel dormitář (společná ložnice).

„Premonstrátský řád řeholních kanovníků je nazván podle mateřského kláštera ve francouzském Prémontré, který založil v roce 1120 Norbert z Xantenu (odtud i původní název norbertini). Řád se řídí řeholí sv. Augustina a byl potvrzen papežem Honoriem II. v roce 1126.“

jižního křídla kvadratury, stavbu původně stojící v místech mladšího barokního zahradního altánu či stavbu původně situovanou západně od kvadratury v místech dnešního Filozofického sálu s knihovnou.

Ojedinelým pozůstatkem románského stavitelství je pozoruhodný systém vodních děl pod klášterem, který zaručoval nejen dostatečný přísun užitkové a pitné vody, ale rovněž i nezbytné odvodnění klášterního areálu a zajištění jeho statiky na klesajícím svahu s hydrologicky komplikovanými podmínkami. Z Petřína, bohatého na podzemní vodu, byla přiváděna voda samospádem z pramenů hlavní štolou a dále rozváděna několika kanálky do klášterních budov, do kašny ve studničním stavení a dále do nádrže a do bazény v rajsském dvoře. Dále proudila voda podzemními drenážemi východní stranou rajského dvora a odtokovým kanálkem do severovýchodního kouta zahrady a dále do strahovských zahrad a vinic. Obdivuhodné technické dílo patří k unikátně dochovaným románským vodohospodářským zařízením. Podobně jako celý klášter, který bezpochyby náleží mezi nejdůležitější pražské románské stavby.

Mgr. Vojtěch Kašpar, Archaia Praha z.ú.

Lucia Moholy: Exposures

Jedinečná fotografka Bauhausu se dočkala významné retrospektivy. Kunsthalle Praha přináší první komplexní výstavu pražské rodačky, fotografky a publicistky Lucie Moholy.

Stála u zrodu modernismu a svými fotografiemi značně přispěla k pojetí fotografie jakožto formy umění. Od poloviny dvacátých let fotografovala osobnosti ze svého okolí. Vznikla tak unikátní sbírka portrétů, mimo jiné z okruhu proslulého epicentra modernistické a avantgard-

Obsáhlá výstava je poctou výrazné umělkyni, na kterou dějiny zapomněly.

Výstava Lucie Moholy: Exposures

ní architektury Bauhausu. Lucia Moholy musela kvůli původu již v roce 1933 uprchnout z Německa bez svého rozsáhlého archivu negativů na skleněných deskách. Negativy byly však během pozdějších let Walterem Gropiem, zakladatelem Bauhausu, často užívány bez přiznání autorství. Po mnohaletém úsilí a právních jednáních se jí část negativů vrátila. Výstava v Kunsthalle představuje tyto práce zcela poprvé. Vystaveny jsou i další unikátní snímky z období, které Moho-

Lucia Moholy, autportrét

foto © autor

ly strávila v Londýně, kde měla portrétní ateliér. I zde fotografovala osobnosti z intelektuálních a uměleckých kruhů. Expozice dokumentuje i její pozdější práci v Turecku a působení v centru curyšské umělecké scény. Celá výstava je doplněná instalacemi Jana Tichého. Příběh Lucie Moholy můžete nejen prostřednictvím jejích snímků poznat na výstavě do 28. října 2024.

Petam

Koukej, KAM šlapeš

Na rohu Křižovnického náměstí, na nároží kostela sv. Františka z Assisi, stojí viniční sloup. Dílem je Jana Jiřího Bendla z roku 1676.

Koukej, KAM šlapeš

Původní místo dřevěného vinařského sloupu z doby Karla IV. i sloupu kamenného z roku 1676 (vysvěcený 28. 9. 1676), bylo v ose Karlova mostu, pře budovou celnice č. p. 192, u Staroměstské mostecké věže. Bendlův sloup značně poškozený stojí dnes v rohu Křižovnického náměstí. Dlažba před sloupem, přesněji šest kamenů jiné barvy přímo

u sloupu, je nejspíš z 12. století, tedy 866 a nejméně 852 let stará. Pochází z prvního pražského kamenného mostu, Juditina. Když most poškodila povo-

Viniční sloup v rohu Křižovnického náměstí

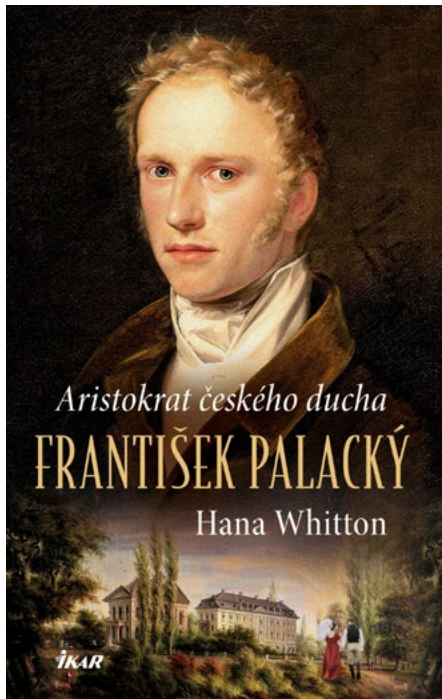

Unikátní pohled, když sloup ještě stával před celnicí

deň (1342), došlo k jeho uzavření a rozebrání dlažby s využitím jinde. Je téměř jisté, že se jedná o nejstarší dlažbu, po jaké můžete v Praze kráčet.

Luděk Sládek

foto © Wikimedia Commons; autor

Hana Whitton

František Palacký – Aristokrat českého ducha

František Palacký (1798–1876) je vnímán jako Otec národa, politik a zakladatel české moderní historiografie, ale za touto oficiální fasádou se skrývá nevšední člověk, který zažil nejen slávu a ocenění, ale i nezdary a osobní utrpení. Jeho fascinující životní příběh přibližuje román odehrávající se na barvitém pozadí obrozenecké společnosti a převratných událostí, jimiž procházela česká společnost v polovině 19. století.

V jednadvaceti letech se místo dráhy duchovního rozhodl pro postavení vychovatele ve šlechtické rodině – v tomto kroku sehrála nemalou úlohu krásná uherská šlechtična Anna Zerdahelyiová, která ho výrazně ovlivnila na celý život. Díky ní a svému postavení soukromého učitele poznal oslnivý svět vysoké společnosti a ve Vídni získal rozhled ve světové filozofii a politice.

Hana Parkánová Whitton vystudovala na Karlově univerzitě kombinaci čeština a angličtina, poté přes dvacet let pracovala v nakladatelství, naposledy jako šéfredaktorka Knižního klubu. Vedle nakladatelské činnosti se věnuje i překládání a vlastní literární tvorbě. Je autorkou řady knih, kromě úspěšných humoristických a detektivních příběhů, napsala i několik historických románů *Dáma v modrém hedvábí*, *Císařova hvězda – Rudolf II.*, *Poslední Lucemburk*, *Z paměti císařova antikváře*, *Ve stínu knížecího stolce*, *Poslední láska císaře Karla* a série románových životopisů o českých královnách. Žije ve Velké Británii, provozuje vlastní literární agenturu, překládá, píše a s Českým rozhlasem spolupracuje na pořadech o Velké Británii.

cena: 299 Kč
www.luxor.cz

Vladimír Kořen

Řeka zázraků

S touto knihou otevřete vnitřní svět moderátora oblíbeného televizního pořadu *Zázraky přírody* Vladimíra Kořena. Dvanáct strhujících povídek vás jako řeka provede padesáti lety života. Mění se kulisy, lidé i pocity. V detailech a s otevřeností, kterou nenajdete v bulvárních novinách, kterou nevidíte v televizních zprávách. Příběhy se rodí mezi domy lázeňských Teplic, mezi horami Českého středohoří, mezi skalami kokořínského a řepínského dolu. Projdete se velínem zpravodajství České televize i kanceláří říčanské radnice.

cena: 398 Kč
www.knihykazda.cz

Václav Větvíčka, Petr Havel

Nejkrásnější země nám leží pod nohama

Rozhovor s biologem a oblíbeným popularizátorem Václavem Větvíčkou. Dlouholetý ředitel Botanické zahrady Univerzity Karlovy je známou a populární osobností nejen díky své neúnavné péči o zahrady a zeleň, zejména tu městskou, ale také a snad především díky svému působení na vlnách Českého rozhlasu. V knižním rozhovoru se dostane i na roli vojenských újezdů pro zachování přírody, nepůvodní druhy, stav šumavských lesů, české názvosloví rostlin a mnohé další.

cena: 349 Kč
www.albatrosmedia.cz

Vratislav Brabeneč,
ilustrace Petra Josefína Stibitzová

Pod skálou

Komiks básníka, spisovatele, zahradníka a bývalého člena legendárních *The Plastic People of the Universe*, Vratislava Brabence. Krátké příběhy, intenzivní dojmy, jejichž dynamiku umocňují a mladým čtenářům zároveň zpřístupňují okrové ilustrace tohoto netradičního komiksu.

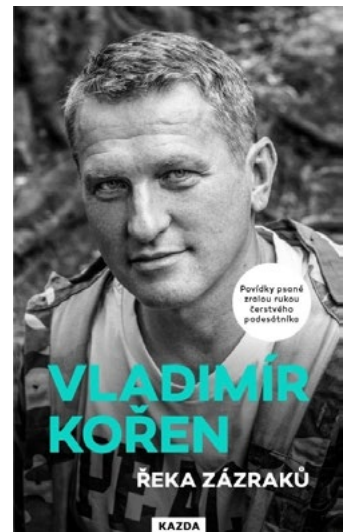
cena: 268 Kč
www.meander.cz

Martin Diviš

Kouzelný mlýn

Ta nejneuvěřitelnější dobrodružství mohou číhat doslova pod vaším domem. Když prázdniny, tak jedině s nejlepším kamarádem. Když prázdniny, tak ve znamení dobrodružství. Ale copak asi může být za dobrodružství v dědečkově staré dílně? O tom by mohli vyprávět Petr s Jirkou. Vždyť právě pod dědečkovou dílnou objevili středověký mlýn. Kdysi dávno tu za skrytým ramenem říčky Botiče zmizel husitský hejtmán. Nikdo nikdy už ho neviděl. Kluci přemluví kamarádku Veroniku a společně vyplují po proudu vstříc dobrodružství a úplně jinému světu. Světu, kde zažijí ta nejneuvěřitelnější dobrodružství.

cena: 329 Kč
www.luxor.cz

pražská kultura před 67 lety

Přehled kulturních pořadů v Praze září 1957

PRAŽSKÁ DIVADLA DO NOVÉ SEZÓNY

Návštěvníci divadel již ke konci léta netrpělivě očekávají, až se otevrou jejich oblíbené kulturní stánky, aby opět uviděli na jevištích své oblíbené autory a herce.

První, oč se bude obecenstvo zajímat, budou zajisté původní české a slovenské novinky. Z těch slibuje Národní divadlo hru Františka Hrubína „Srp-nová neděle“, Realistické divadlo komedii P. Kohouta „Taková láska“ a drama F. Pavlíčka „Černá vlajka“, Komorní divadlo dramatisaci závažné novely V. Stýblové „Mne soudila noc“ a slovenskou historickou komedii I. Bukovčana „Dáblova nevěsta“; Ústřední divadlo čs. armády na Vinohradech připravuje další novinku P. Kohouta „Májové ráno“ a Stehlíkovu „Nemilostnou romanci“.

Ze starší české a slovenské tvorby uvidíme v Národním divadle znovu po letech Vrchlického „Smír Tantalův“, v Realistickém Jiráskova „Emigranta“, v Divadle St. K. Neumanna Klicperova „Hadriána z Římsů“ a Čapkovu R.U.R., v Komorním Šaldovo „Dítě“ a „Čekanky“ F. X. Svobody a v Ústředním divadle čs. armády Dvořákova „Krále Václava IV.“.

Světová klasika bude letos ve znamení bohaté úrody shakespearovských inscenací. Kromě těch, které jsou již na repertoáru a přecházejí do nové sezóny, připravuje Národní divadlo „Hamleta“ a „Krále Leara“, Komorní divadlo „Bouří“ a Divadlo St. K. Neumanna „Richarda III.“. Z Molièrova díla uvidíme na scéně Národního divadla „Dona Juana“ a v Realistickém dosud nehranou komedii „Popleta“.

Z ruské klasiky připravuje Realistické divadlo Gribojedovo „Hoře z rozumu“, Divadlo SKN Čechovova „Racka“ a Divadlo komedie Dostojevského „Strýčinkův sen“.

Ze soudobé sovětské tvorby uvidíme v Realistickém novou hru A. Kornejčuka „Proč se hvězdy usmívaly“, v komorním Al. Tolstého „Raketu“, v Národním Višněvského „Optimistickou tragédií“ a v Ústředním divadle čs. armády Leonovovu „Metelici“ a Višněvského „První jízdní“.

Mnoho zajímavého chystají pražská divadla z tvorby pokrokových západních autorů. Bude to především dílo B. Brechta, z něhož letos po mimořádném úspěchu „Matky Kuráže“ uvidíme „Život Galileiho“ (v Realistickém), „Dobrý člověk ze Sečuana“ (v Komorním) a „Vidění Šimonky Machardové“ (v Ústředním divadle čs. armády).

Po dlouhé době se vrátí na naše jeviště Eugène O'Neill dramatem „Milionový Marco“ (v Ústř. divadle čs. armády) a překvapením bude průbojná

revoluční hra irského dramatika Seana O'Caseyho „Rudé růže pro mne“ (V Realistickém). Komorní divadlo obohatí novou sezónu uvedením Remarquova „Posledního dějství“ a dvěma novinkami s hlubokou mírovou tendencí – hrou Angličanky N. Cusackové „Ráj v Tichomoří“ a španělským psychologickým dramatem A. Casony „Stromy umírají vstoje“. Uvidíme také několik nových úspěšných her italských.

Pro Divadlo St. K. Neumanna napsal N. Hikmet hru „Pražský orloj“, která bude mít premiéru v prvních měsících nové sezóny.

Hlavní událostí sezóny bude tzv. „společný kalendář“ pražských divadel k 40. výročí Velké říjnové socialistické revoluce. Zúčastní se ho všechny pražská divadla svými nejlepšími inscenacemi a bude probíhat tak aby na každý den Měsíce čs. -sovět. přátelství připadlo v některém pražském divadle jedno představení, jež svou náplní a posláním připomene myšlenky největší události světových dějin.

CO SE HRÁLO V DIVADLECH

Deník Anny Frankové – Goodrichová-Hackett | Ústřední divadlo čs. armády /dnes Divadlo na Vinohradech/

Krysař – V. Dyk | Divadlo D34 /dnes Divadlo Archa/

Slečna Maličevská – G. Zapolska | Městské komorní divadlo /zaniklo/

Česká herečka Světa Svovilová, 1906-1970

Vojín královny Madagaskaru – J. Tuwim | Městské divadlo na Fidlovačce /dnes Divadlo Na Fidlovačce/

Princka Vincka – Dr. J. B. Heller | Divadlo Dětského domu /zaniklo/

HUDBA

KONCERTNÍ A ESTRÁDNÍ STŘEDISKO, Praha 2

Cyklus „Housle a violoncello“. 8 abonentních koncertů v Domě umělců. Cyklus bude reprezentační přehlídkou světového a naše mladého reprodukčního umění. Z našich významných umělců mladé

Český houslista Josef Suk ml., 1957

generace jsou v cyklu zastoupeni houslisté Josef Suk, Ladislav Jásek, Václav Snítal a violoncellista Josef Chuchro, kteří vystoupí za klavírní spolupráce J. Panenky, Stanislava Knora a Zorky Lochmannové. Ze zahraničních umělců světové pověsti jsou do cyklu zařazeni houslisté: Ida Haendel z Anglie, Henryk Szeryng z Mexika, Ruggiero Ricci z USA a slavný sovětský violoncellista Mstislav Rostropovič, nár. umělec SSSR.

Cyklos „Slavná světová díla“. 10 abonentních koncertů, na kterých bude zastoupeno naše i zahraniční reprodukční umění v dosud nejširším výběru. Je zaručena účast anglické klavíristky M. Lympany, amerického houslisty M. Rabina, francouzského violoncellisty A. Navarry, rumunského klavíristy V. Gherghiu a jsou pozváni sovětská umělci, klavíristé S. Richter a E. Gilels.

FILMOVÉ PREMIÉRY

Slavnostní večeře. Maďarský film. Studie rodiny a vzájemných lidských vztahů.

Doktor v domě. Anglická barevná komedie ze studentského života.

Ušmudlánek. Loutkový barevný film o nepořádném chlapci a jeho dobrodružstvích v Království věčné špíny.

Prokleté peníze. Jugoslávský film. Tragické i humorné osudy lidí a peněz.

Šťastnou cestu! Sovětský film podle známé divadelní hry V. Rozova.

Případ ještě nekončí. Český detektivní film.

Oni dva. Dramatický příběh dvou přátel. Jugoslávský film.

Italská herečka Gina Lollobrigida, 60. léta 20. stol.

Chléb, láska a fantazie, Chléb, láska a žárlivost. Dvoudílná italská veselohra se čtyřmi zamilovanými a mnoha nedorozuměními.

Olšík. Sovětský film. Lidsky zajímavý příběh z gruzínské vesnice.

Případ z Benderathu. Německý film podle motivů divadelní hry „Trojští“ od C. Corrintha.

Poslední bosorka. Slovenský film. Příběh z XVIII. století o děvčeti, které bylo prohlášeno za čarodějku.

Město dávných bolestí. Vyprávění čínské matky o osudu její rodiny.

Strážníci a zloději, Chyťte ho! Italská filmová komedie.

Ztracené autíčko. Roztomilý film o hračkách, které se vypořádaly s nepořádným chlapcem.

VÝSTAVY

Výstava obrazů a kreseb akad. malíře Libora Fáry | Výstavní síň Československého spisovatele

Libor Fára, Pomník ptákům, 1949, malba, olej, plátno

Život a práce národního umělce Viléma Zítka | Museum Bedřicha Smetany v Praze

Vydal *Městský dům osvěty ÚNV hl. m. Prahy. Redakce a administrace v Praze 1, U Obecního domu 2. Vedoucí redakce s. V. Dobrý. Vytiskly Střeďočekské tiskárny, závod 04. Cena 2 Kčs.*

ohlédnutí

Český James Bond

Herec a dabér Rudolf Jelínek se narodil 27. února 1935 v Kutné Hoře. Od mládí se věnoval ochotnickému divadlu, ale hereckou kariéru neplánoval. Chtěl se stát spíše učitelem tělocviku nebo inženýrem.

foto © www.osobnosti.cz

Po absolvování gymnázia nakonec nastoupil na studia DAMU. První divadelní angažmá měl v Beskydském divadle v Novém Jičíně, dále pak v Divadle F. X. Šaldy v Liberci. Od roku 1963 již působil na pražských scénách Divadla S. K. Neumanna, Divadla Za branou a Divadla na Vinohradech, kde zůstal více jak třicet let. Vynikl ve hrách Strakonický dudák, Veselé paničky windsorské, Král Krysa nebo Obchodník s deštěm. S filmem získal první zkušenosti ještě za studií, ale jednalo se spíše o menší role. Jeho nesporný herecký talent a fyzický zjev mu však pomohl k další kariéře. V letech 1955–2016 hrál ve více než 150 filmech, televizních snímcích, seriálech a inscenacích. Objevil se např. ve filmech Most u Remagenu, Smrt v sedle, Baron Prášil, Atentát nebo Rukojmí v Bella Vista. Působil také v rozhlasu a dabingu a za svoje celoživotní mistrovství získal Cenu Františka Filipovského. V dabingu se jeho hlas spojil s legendami, k jakým patří Sean Connery nebo Charles Bronson, namlouval i pravého Jamese Bonda či dvojici Bud Spencer a Terence Hill. Sám si akční role zahrál v několika našich filmech. Rád sportoval, aktivně hrál košíkovou, házenou a lyžoval. Jelínkovou první ženou byla Jarmila Hlavatá, se kterou měl dvě děti, syna a dceru. Po její smrti se oženil podruhé s dostihovou trenérkou a žokejkou Martinou Růžičkovou. Zesnul 10. 8. 2024 v České Lípě ve věku 89 let.

Alice Braborcová

Biskup Jan (890 let)

Jan I. byl proboštem vyšehradské kapituly. Po smrti pražského biskupa Menharta byl 29. září 1134 zvolen 11. pražským biskupem.

Strahovský klášter před rokem 1736

Po uvedení do úřadu císaře Lothara III. v Heidelbergu byl Jan 19. dubna 1135 vysvěcen na biskupa mohučským metropolitou Adalbertem I. Díky olomouckému biskupu Jindřichu Zdíkovi se sblížil s řádem premonstrátů. Následně roku 1143 s biskupem Zdíkem, knížetem Vladislavem II. a jeho chotí Gertrudou založil Strahovský klášter. Premonstrátsí mniši přišli na Strahov o rok dříve (1142), z vestfálského kláštera ve Steinfeldu.

-lgs-

Jan zvaný Hanuš (230 let)

Do rodiny Josefa hraběte z Kolowrat a jeho druhé manželky, hraběnky Valburgy z Morzina, se 12. září 1794 v Praze narodil syn. Pokřtěn byl Jan Nepomuk Karel hrabě Krakowský z Kolowrat, leč zvaný byl Hanuš.

Jan Nepomuk Karel hrabě Krakowský z Kolowrat

Po studiích na Karlo-Ferdinandově univerzitě (r. 1816) vstoupil do služeb Českého zřízení zemského a zastával funkci guberniálního rady. Byl členem Suverénního řádu maltézských rytířů, cestoval po Itálii a Palestině. Při výstupu na Vesuv přišel o oko. V letech 1845–1846 přebudoval původně renesanční

Národní muzeum, Jaroslav Šetelík

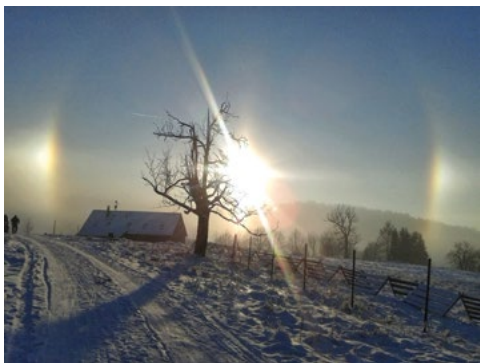
tvrz v Hradišti, na okraji Blovic u Plzně, na klasicistní zámek. V roce 1848 se ve Vídni zúčastnil Slovanského bálu a v Praze podepsal Palackého provolání k neslovanským národům Rakouska. V průběhu života zdědil panství Merklín, Ptenín a Ježovy, Hradiště a Březnici (1824), Rychnov nad Kněžnou a Černíkovice ve východních Čechách, Velké Dvorce na Tachovsku a Košátky na Mladoboleslavsku (1861). I díky majetku se mohl věnovat dobročinnosti, za což byl vyznamenán křížem rytíře Nejvyššího řádu Kristova i Leopoldovým řádem. Patřil do okruhu zakladatelů Vlasteneckého, později Národního muzea (1818). Od roku 1822 byl členem jeho správního výboru a ročně přispíval na jeho činnost částkou až 300 zlatých. Od roku 1836 byl také kurátorem Maticе české, podpořil dostavbu Chrámu sv. Víta v Praze a stavbu Národního divadla. Byl autoritou českého národního obrození a podporovatelem spolků. Zemřel v Praze 26. 6. 1872 a pohřben byl v rodinné hrobce v Rychnově nad Kněžnou.

-felix-

Zázrak se nekonal

(865 let)

„Tři slunce spatřena na nebi k západu, z nichžto dvě po dvou hodinách zmizela, a třetí pravé zůstalo a zapadlo.“ Zapsal kronikář Daniel Adam z Veleslavína, 1578.

Tento jev se měl udát 5. září roku 1159. Nešlo však o zázrak, ale o halový jev známý jako parhelium. Vzniká lomem paprsků světla procházejícího bočními stěnami ledových krystalků ve tvaru destiček. Ovšem před devíti sty lety mohl úkaz tří sluncí budit myšlenky na zázrak.

Josef Grof

Nejstarší škola umělecká (225 let)

Císařským dekretem z 10. září 1799 byla založena kreslířská akademie *Kunstschule Patriotischer Kunstfreunde in Prag*. Svou činnost zahájila o rok později v prostorách zrušené koleje v Klementinu.

Budova školy na Letné, Almanach AVU, 1926, foto: Štencův grafický závod

Tímto byl položen základ k nejstarší umělecké škole u nás, Akademii výtvarných umění. Prvním ředitelem se stal bavorský malíř Josef Bergler, který kladl především důraz na kreslířskou průpravu v duchu dobového klasicismu. Ve 40. letech 19. století došlo k reorganizaci školy a výuka se orientovala na tvorbu podle živého modelu a módní historickou malbu, byla rozšířena o přednášky anatomie, dějin umění a architektury. Na konci 19. století se škola dostala do permanentní umělecké a finanční krize, k čemuž přispívaly i zastaralé učební metody a konzervativní umělecké názory. Za této situace došlo k zásadní sérii reforem, iniciovaných rektorem

Krajinářská škola, Almanach AVU, 1926, foto: Štencův grafický závod

školy malířem Juliem Mařákem, který také posílil profesorský sbor o výrazné umělecké osobnosti té doby – Vojtěcha Hynaise, Václava Brožíka, Františka Ženiška nebo Josefa Václava Myslbeka. V roce 1896 došlo k zestátnění akademie a povýšení na vysokou školu. Spolu s vídeňskou a krakovskou akademií se stala jednou ze tří veřejných státních vysokých škol v Rakousku-Uhersku, které poskytovaly všeobecné vysokoškolské vzdělání v oboru malířství a sochařství. V roce 1919 došlo k ustanovení nového názvu – Akademie výtvarných umění v Praze. Předtím se již škola natrvalo usídlila v nové budově na Letné.

-mp-

Geniální konstruktér dechových nástrojů (205 let)

Český výrobce hudebních nástrojů Václav František Červený se narodil 27. září 1819 v Dubči. Specializoval se na dechové instrumenty, zejména žesť. Je dědem českého kabaretiéra Jiřího Červeného a pradědem operní pěvkyně Soni Červené.

Václav František Červený, 1892

Kornet, datace kolem roku 1910

Jako dítě se věnoval hře na hornu, křídlovku a klarinet. Vyučil se u Jana Adama Bauera v Praze. V letech 1836–1838 pobýval ve Vídni u mistra Antona Klepsche. V roce 1839 pracoval v Bratislavě a o dva roky později v Pešti a v Brně. Jeho původní mistr J. A. Bauer mu po návratu poradil, aby se usadil v Hradci Králové. Tam si pak v roce 1842

otevřel dílnu. O zakázky neměl nouzi, zprvu dodával nástroje především vojenským posádkám, a to i do zahraničí. Nástroje se snažil neustále inovovat, aby dosáhl dokonalejšího zvuku, rozsahu a snadnější ovladatelnosti. Je autorem 60 vynálezů. K patentním objevům Červeného patřil tzv. tritonikon, kornon nebo kontrabasová tuba, kterou sestrojil jako první na světě. Byl také mnohokrát vyznamenán panovníky z celé Evropy. Vyučila se u něj řada pozdějších výrobců a mistrů, mj. František Karel Rott. Roku 1866 se stal prvním starostou královohradecského Sokola. Zemřel 19. 1. 1896 v Hradci Králové a pohřben byl na hřbitově v Pouchově. Po jeho smrti převzali firmu synové Jaroslav a Stanislav.

Petram

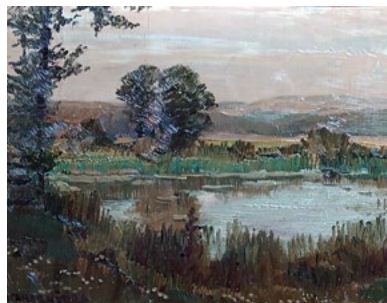
Pracovitý krajinář (135 let)

Otakar Hůrka se narodil 10. září 1889 v Kolodějích u Prahy. Křtěný byl Ottokar Jan a jeho rodiči byli František Hůrka, mistr řeznický v Kolodějích 19, a Kateřina, rozená Skružná ze Zdiměřic, dcera tamního hostinského.

Žákem Aloise Kalvody byl v letech 1903–1908 a s Kalvodovou školou opakovaně vystavoval. Časopis Zlatá Praha uveřejnil jeho obraz Z městečka u Křivoklátu v roce 1905. Soubor tříbarevných dřevorytů Album Posázaví vydal v roce 1913. Před odjezdem do Francie založil v březnu roku 1920 svou stálou výstavku na Královských Vinohradech ve Slezské ul. č. 32. Díky stipendiu prezidenta T. G. Masaryka studoval v letech 1920–1923 ve Francii. Vystavoval v pařížském Jarním salonu Českou krajinu (1921). Umělecké revue Les Tablettes a La Revue Moderne uveřejnily řadu reprodukcí jeho děl. Na Podzimním salonu (1921) vystavil dvě rozměrná plátna z bojišť

Otakar Hůrka, po roce 1948

Polabí, staré rameno, olej na překližce, 25 x 35 cm

světové války (Terron a Terron-Vandy), kde bojovali v roce 1918 čs. legie. První obraz byl věnován maršálu Fochovi a Hůrku jmenovali členem Salonu d'automne coby šestého Čecha (Kotěra, Kupka, V. Stretti, J. Stretti-Zamponi, T. F. Šimon). Po návratu domů maloval krajiny z Polabí a milovaného Posázaví. Bydlel na pražských Vinohradech, U Havlíčkových sadů 1. Za svého života vytvořil řadu velkoformátových olejů na plátně, větší počet menších olejů na kartonu, uspěl v grafické tvorbě, byl autorem knižních ilustrací a ex libris. Po komunistickém únorovém převratu 1948 byl vyloučen ze Svazu výtvarných umělců a do konce svých dní nesměl vystavovat. Otakar Hůrka zemřel 21. 7. 1966 v Praze, ale místo jeho pohřbení není známo.

Antonín Fridrich

Anežka Přemyslovna (755 let)

Byla druhou dcerou Přemysla Otakara II. a Kunhuty Uherské, českou princeznou a švábskou vévodkyní. Její život trval ale krátce.

Narodila se 5. září 1269 a její osud předurčil slib jejího otce římskému králi Rudolfo I. Habsburskému o svatbě jejich dětí. Matka Kunhuta po jeho smrti v bitvě na Moravském poli slib potvrdila a v jejích deseti letech roku 1279 byla Anežka formálně provdána za syna římského krále Rudolfa stejného jména. V roce 1290 porodila syna Jana „Pohrobka“, ale toho se už Rudolf nedočkal. Po náhlé smrti svého manžela se se synem Janem uchýlila do dnešního Švýcarska a měla se provdat za uherského krále Ondřeje. K tomuto sňatku ale nedošlo a kolem roku 1295 se vrací do Prahy. Nepobyla zde ale dlouho, protože 17. května 1296 umírá pravděpodobně na tuberkulózu, častou rodovou chorobu posledních Přemyslovců.

Anežčina pečeť

-liban-

Koldínův zákoník (445 let)

Práva městská Království českého byla vydána 25. září 1579. Známa jsou jako Koldínův zákoník, kdy autorem byl Pavel Koldínův z Koldína, právník a učitel.

Definitivní návrh dokončil roku 1569, ale díky protinávruhu města Litoměřice se jeho konečné vydání zpozdilo o deset let. Zákoník vycházel z norimberského práva a severní česká města, která se řídila magdeburským právem, jej odmítala. Zákoník obsahoval právní předpisy, které upravovaly veškerý život obyvatel města, jeho správu a soudnictví. Jeho platnost byla ukončena vydáním rakouského všeobecného zákoníku občanského roku 1811.

Práva městská Království českého – titulní list, Jiří Melantrich z Aventina, 1579

-ab-

Historia magistra vitae

3. 9. 1929 (95 let)

Český režisér a scenárista **Ludvík Ráža** se narodil 3. 9. 1929 v Mukačevu († 4. 10. 2000). Jeho doménou byly televizní pohádky, různé strašidelné příběhy, filmy s tajuplnou historickou tematikou, sci-fi a fantasy filmy. Mnohé z nich dodnes patří k české televizní i filmové klasice.

7. 9. 1874 (150 let)

Bedřich **Smetana požádal** správu Prozatímního divadla o **zproštění povinnosti dirigovat** pro zhoršující se hluchotu na dobu neurčitou. K 31. 10. rezignoval na veškeré funkce v divadle. Byla mu ponechána čestná funkce divadelního komponisty, a získal tak penzi 1 200 zlatých ročně.

8. 9. 1894 (130 let)

Antonín **Dvořák zakoupil** pro kostel Nanebevzetí Panny Marie v obci Třebsko u Vysoké u Příbrami **nové varhany** z peněz, které získal za svou první cestu do USA. Dvořák chodil do Třebska na ranní mše a na varhany si i zahrál. Varhany byly požárem po úderu blesku zničeny v roce 1953.

8. 9. 1939 (85 let)

Proběhla **premiéra českého filmu Kristian** režiséra Martina Friče. Film vznikl během 7 natáčecích dní podle populární divadelní hry Yvana Noého, v níž hrála Zuzanu Nataša Gollová (ve filmu Adina Mandlová). Gollová si zahrála manželku hlavní postavy Aloise v podání Oldřicha Nového.

9. 9. 1754 (270 let)

Za přítomnosti Marie Terezie s manželem byl **vysvěcen sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci**. Je zde i Jan Sarkander, jenž v době vzniku sloupu nebyl ještě svatořečen, a dokonce ani blahoslaven. Svatořečen byl až roku 1995 u příležitosti návštěvy papeže Jana Pavla II. v Olomouci.

Životem s humorem (125 let)

Ondřej Sekora se narodil 25. září 1899 v Brně-Králově Poli. Byl třetím ze šesti dětí Ondřeje Sekory, odborného učitele, a Anny, rozené Rackové.

Obecnou školu vychodil v Králově Poli, poté studoval na gymnáziu v Brně a po přestěhování (1913) ve Vyškově, kde i maturoval (1919). Sbíral motýly, brouky, sportoval, četl, kreslil. V septimě ho odvedli jako ročního dobrovolníka do armády. V Brně začal v roce

Ondřej Sekora, 1. 1. 1950

1920 studovat práva, ale studium nedokončil. Nastoupil do brněnských Lidových novin (1921) jako sportovní referent a kreslíř. V roce 1923 se oženil s Markétou Kalabusovou, ale manželství skončilo po roce rozvodem. Redakce ho vyslala do Francie (1924), kde poznal ragby. V roce 1926 přeložil jeho pravidla, písal první utkání v Brně-Pisárkách

(9. 5.) a založil časopis Sport. V roce 1927 odjel opět do Paříže, kde byl našim prvním reportérem na Tour de France. Přestěhoval se do Prahy (1927) a externě studoval (1929–1931) u profesora A. Hofbauera.

Podruhé se oženil s Lilly Roubíčkovou, církevní sňatek se konal 16. 6. 1930 v kostele sv. Matěje na Šarce a civilní 29. 11. 1930. Měli syna Ondřeje (1931–2004). V redakci LN redigoval Dětský koutek do roku 1941, poté byl pro židovský původ manželky vyhozen. V letech 1944–1945 byl vězněn v pracovních táborech a toto období zachytil

Z knihy František Lelíček ve službách..., 1932

v knize Deníky Ondřeje Sekory. Po válce se vrátil do Lidových novin, dělal pro deník Práce, časopis Díkobraz, SNDK, kreslil do Mateřídoušky, Ohníčku a Pi-onýra. Získal cenu na Expo 58 v Bruselu i titul zasloužilý umělec (1964). Stvořil Federu Mravence, ale i Kroniku města Kocourkova (1947). Ilustroval 40 knih jiných autorů, např. knihu Huga Vavrise František Lelíček ve službách Sherlocka Holmese (1932). Ondřej Sekora zemřel 4. 7. 1967 v Praze a pohřben byl na Smíchovském hřbitově.

Luděk Sládek

Uhnančivý a nezařaditelný (140 let)

Jeden z nejoriginálnějších českých umělců a myslitelů 20. století Josef Váchal se narodil 23. září 1884 v obci Milavče u Domažlic. Malíř, grafik, řezbář, spisovatel a filozof byl svými současníky v podstatě nepochopen.

Nemanželský syn Anny Váchalové a Josefa Alše Lyžce strávil své dětství především u prarodičů z otcovy strany. Vyrůstal v Písku a ve 14 letech se přestěhoval do Prahy, kde se vyučil knihkupcem. Na doporučení svého strýce, slavného malíře Mikoláše Alše, absolvoval několik

Josef Váchal, před 1930

kurzů malby u krajináře Aloise Kalvody, v dalším uměleckém vývoji byl již samoukem. V roce 1906 si najal s přáteli první ateliér a snažil se žít jako umělec. Podílel se na založení skupiny Sursum a vzniku revue Veraikon. Do života mu významně zasáhla první světová válka,

kdy byl v roce 1916 mobilizován a účastnil se krvavých bitev na řece Soči. Zkušenosti z války zúročil ve své tvorbě. Ve Váchalově díle najdeme inspiraci mystikou, okultními vědami, východními filozofiemi, křesťanstvím, ale také satanismem či krvavými romány. Nejvýznamnější

součástí jeho tvorby jsou knihy jako umělecké artefakty, které sám psal, sázel, doprovázel vlastními dřevoryty, vázal i prodával. Mezi nejznámější díla patří Krvavý román, Šumava umírající a romantická nebo Receptář barevného dřevorytu. V roce 1913 se oženil s Marií

Kolorovaný dřevoryt ze souboru Ruce, k veršům Otokara Březiny Zpívaly vody, 1943

Pešulovou, která r. 1922 zemřela na tuberkulózu, děti neměli. Životní družkou se pak Váchalovi stala malířka a grafička Anna Macková, se kterou dožil na statku u Studeňan. Tady 10. 5. 1969 zemřel a pohřben byl na hřbitově v Radimě.

Alice Braborcová

1619
(405 let)
přijetí volby
* 26. 9. 1619
Fridricha
Falckého za
českého krále

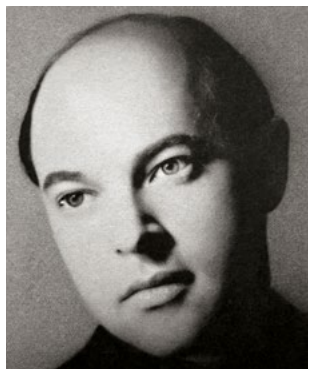
1839
(185 let)
Václav Vlček
* 1. 9. 1839
† 17. 8. 1908
český spisovatel,
novinář, dramatik
a básník

1849
(175 let)
**Václav Juda
Novotný**
* 17. 9. 1849
† 17. 9. 2024
český hudební
spisovatel
a skladatel, autor
dvou oper

Všestranný surrealista (110 let)

Český spisovatel, malíř, výtvarník a fotograf Jindřich Heisler se narodil 1. září 1914 v Chrasti u Chrudimi. Pocházel ze zámožné židovské rodiny, která vlastnila prosperující farmaceutickou továrnu.

Jindřich Heisler, kolem roku 1946

Jindřich Heisler a Toyen

Pamětní deska, Krásova ulice, Žižkov

Všichni očekávali, že Jindřich rodinný podnik jednou zdědí a dál úspěšně povede. Avšak toho mnohem víc od mládí přitahovala poezie a výtvarné umění. Sám psal surrealistické verše, navštěvoval výstavy surrealistických malířů, kde se spřátelil s malířkou

Toyen a Jindřichem Štyrským. V roce 1940 ve spolupráci s Toyen vytvořil své stěžejní dílo – sbírku básní Z kasemat spánku. Proslulá malířka ho během války dokonce ukrývala ve vlastním bytě na Žižkově, aby kvůli svému židovskému původu nemusel do transportu.

Společně pak v roce 1947 emigrovali do Paříže, kde se zapojili do tvorby skupiny kolem francouzského básníka Andrého Bretona, který je považován za zakladatele surrealismu. Heisler podporoval skupinu s obrovským zápallem – pořádal výstavy, vydával revue, psal články a filmové scénáře. Obrovské nasazení si však vybralo daň na jeho zdraví. Jindřich Heisler nečekaně zemřel v Paříži 4. 1. 1953 v pouhých 38 letech. Pochován byl na pařížském hřbitově Pantin.

Petram

Dopravní strážníci (105 let)

V ulicích Prahy se 2. září 1919 začali objevovat dopravní strážníci. Praha se měnila ve velkoměsto a s rozvojem automobilismu rostla i doprava, kterou již bylo nutné řídit.

Dopravní strážník v první polovině 20. let 20. stol.

Strážník u Prašné brány

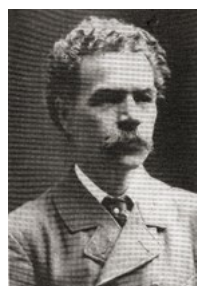
i chodcům. Bohužel neměl o autoritu vůbec postaráno. Tehdejší řidiči, vozkové, cyklisté i chodci si zvykli využívat ulice dle vlastního uvážení, mnohdy vládlo právo silnějšího, a tak prosadit pravidla nebylo vůbec snadné. Tato událost byla důležitým krokem v historii pražské dopravní policie. Zavedení dopravních strážníků bylo součástí širšího úsilí o zlepšení bezpečnosti na silnicích a plynulosti dopravy. V té době Praha čelila výzvám spojeným s nárůstem automobilového provozu,

Srážka omnibusu s koněspřežkou

a proto bylo důležité mít specializované jednotky. První dopravní strážníci byli vybaveni speciálními uniformami a pomůckami, jako byly například bílé rukavice a signální hole, aby byli dobře viditelní a mohli efektivně řídit dopravu. Postupně se jejich role rozšiřovala a modernizovala v souladu s vývojem dopravních technologií a předpisů.

Pavel Edvard Vančura

1859

(165 let)

Jan Buchar

* 20. 9. 1859

† 10. 10. 1932

český učitel, průkopník lyžování a turistiky v Krkonoších

1869

(155 let)

Růžena Maturová

* 2. 9. 1869

† 25. 2. 1938

česká operní pěvkyně, sopranistka, později i herečka

1909

(115 let)

Marie Podvalová

* 5. 9. 1909

† 16. 5. 1992

česká operní pěvkyně, sopranistka, sólistka ND v Praze

Historia magistra vitae

12. 9. 1889 (135 let)

Český výtvarník a betlémář **Josef Procházka** se narodil 12. 9. 1889 ve Stříteži († 28. 12. 1971). Malovaný betlém tvořil 40 let a obsahuje několik stovek malovaných figurek a řadu staveb. Působil v amatérském divadle i ve střítežském hasičském sboru. Psal rodinnou kroniku.

14. 9. 1904 (120 let)

Český hudební skladatel a publicista **Karel Šrom** se narodil 14. 9. 1904 v Plzni († 21. 10. 1981). Byl autorem mnoha publicistických prací propagujících českou hudbu a české umělce. Napsal stovky textů pro hudební vysílání Čs. rozhlasu. Byl i ředitelem Českého hudebního fondu.

19. 9. 1924 (100 let)

Český flétnista a pedagog **Václav Žilka** se narodil 19. 9. 1924 v Ostravě († 13. 4. 2007). Byl dlouholetý vedoucí zábavné školy hrou nazvané Dřevěná píšťalka. Hrál na zobcovou flétnu a vyučoval dechovou gymnastiku pro léčbu astmatu hraním na dechové nástroje v projektu Léčivá píšťalka.

19. 9. 1964 (60 let)

Vyšlo **první číslo** literárního a uměleckého **časopisu Divoké víno**. Časopis založili středoškolští studenti Ludvík Hess a Emil Machálek. Nikdy nebyl oficiálně povolen a ukončen byl až policejním zásahem v roce 1972. Ludvík Hess jeho vydávání ve webové formě obnovil v roce 2002.

21. 9. 1554 (470 let)

„V pátek den sv. Matouše, **král Ferdinand** jsa na Pardubicích, **volil osoby** z stavů království českého za defensory a ochránce konsistoře pražské **pod obojí přijímajících**, např. Jana Staršího z Valdštejna.“ (podle Veleslavína, s. 821)

Historia magistra vitae

22. 9. 1904 (120 let)

Český lékař a imunolog

František Patočka se

narodil 22. 9. 1904 v Turnově († 14. 3. 1985). Byl zakladatelem moderní české bakteriologie a virologie. Zavedl metodu tkáňových kultur a provedl několik objevů ohledně viru chřipky a obrny.

26. 9. 1879 (145 let)

Královské Vinohrady byly v letech 1879–1921 **městem**.

V roce 1922 byly připojeny k Velké Praze. Po Praze, Brně a Moravské Ostravě byly čtvrtým největším městem na území dnešní České republiky. Do roku 1875 zahrnovaly i Žižkov.

27. 9. 1939 (85 let)

Devatenáct dní po premiéře filmu Kristian **nazpíval Oldřich Nový** v nahrávacím studiu Ultraphonu **ústřední píseň filmu** Jen pro ten dnešní den, která se stala hitem (tehdy tzv. slágrem) roku. Stejně jako u písně Slunečnice je autorem hudební skladatel a kapelník Sláva Eman Nováček.

28. 9. 1354 (670 let)

Karel IV. se vydává s družinou 300 jezdců symbolicky 28. 9. v den sv. Václava do Říma **na svou korunovaci**. Jeho prvními zastávkami jsou říšská města Norimberk, Sulzbach a Řezno, kde zadal úkoly na dobu své nepřítomnosti.

28. 9. 1479 (545 let)

Vladislava Jagellonského uznala katolická šlechta za českého krále. Za to jí byly vráceny všechny statky, které od roku 1467 ve válce ztratila. Další nařízení se týkala zpřísnění pohybu lidí nesvobodných a uzákonění povinnosti navrácení zběhlých poddaných jejich vrchnosti.

Úžasná to žena (105 let)

Česká historička umění, mecenáška a sběratelka **Meda Mládková**, rozená **Marie Magdalena Františka Sokolová**, se zasloužila o výtvarné umění u nás jako málokdo. Její přínos pro českou i světovou kulturu je neocenitelný.

Narodila se 8. září 1919 do rodiny zámeckého sládky v Zákupích. Otec byl původem Čech, matka Němka ze

Sudet. Vystudovala gymnázium v Hradci Králové, později se přestěhovala do Prahy, kde absolvovala rodinnou školu a taneční kurzy. Obdržela diplom profesionální tanečnice, a tancem se také v letech 1941–1945 živila. Po skončení 2. světové války se rozhodla získat kvalitní vzdělání ve Švýcarsku. V roce 1946 odjela do Ženevy, kde vystudovala ekonomii. Po komunistickém puči v roce 1948 se rozhodla zůstat v exilu. V 50. letech žila v Paříži, kde provozovala české nakladatelství Editions Sokolova a absolvovala studia dějin umění. Seznámila se s malířem Františkem Kupkou a postupně vytvořila největší soukromou sbírku jeho děl. V roce 1960 se přestěhovala do Washingtonu a vdala

Museum Kampa

se za ekonoma Jana Mládku. V jejich domě pořádala setkání mnoha představitelů kulturního i společenského života v USA, zvala i přátele a umělce z tehdejšího Československa. Podporovala sběratelskou činnost českých umělců, kteří nemohli v té době u nás vystavovat. Do rodné vlasti se vrátila po roce 1989, založila Nadaci Jana a Medy Mládkových a vybudovala Museum Kampa, kterému věnovala svou sbírku obrazů. Meda Mládková zesnula 3. 5. 2022 ve vysokém věku 102 let v Praze. Byla pochována společně se svým manželem v rodinné hrobce v Rosicích u Brna.

Marie Petrušková

Elegantní fotograf (105 let)

Český fotograf **Karel Ludwig** se narodil 27. září 1919 v Praze. Otec pocházel z podhůří Jeseníků, kde společně s matkou pracovali ve službách hraběte Harracha.

Karel Ludwig, 1952, foto Václav Chochola

Po studiu na pražském vinohradském gymnáziu odešel roku 1937 do Zlína se záměrem absolvovat manažerský kurz na Baťově podnikové škole. Naučil se různým dovednostem, prošel si vše od dělnických prací po kurz redaktora.

Začal fotografovat a své snímky i publikovat. V roce 1939 se vrátil do Prahy a dalším fotografickým dovednostem se učil v ateliéru Zdenka Tmeje a spoluprací s Václavem Chocholou. Zaměstnání našel u tiskové služby Národního divadla v Praze, později stál u zrodu propagačního oddělení Lucerna filmu, jehož se stal vedoucím. V pasáži Lucerna si začal postupně budovat zázemí pro filmovou propagaci, měl přístup do barrandovských ateliérů, kde měl příležitost fotit tehdejší filmové hvězdy. Své fotografie publikoval v časopisech Film a doba, Kinorevue nebo Salon. Spolupracoval s Gramofonovými závody, pracoval pro podniky Jablonex a Koh-i-noor, podílel se i na filmu Císařův pekař – Pekařův císař s Janem Werichem.

Věra Chytilová, 1952, foto Karel Ludwig

Díla Karla Ludwiga jsou zastoupena ve sbírce Uměleckoprůmyslového musea v Praze a fotografický archiv spravuje Archiv B & M Chochola. V osobním životě byl dvakrát ženat, poprvé s herečkou L. Matouškovou, jeho druhou ženou byla filmová režisérka Věra Chytilová. Zemřel 4. 7. 1977 v Praze ve věku 57 let.

Alice Braborcová

1914
(110 let)
Lída Baarová, roz. Babková
* 7. 9. 1914
† 27. 10. 2000
česká herečka, milenka Josepha Goebbelse

1924
(100 let)
Otakar Brousek starší
* 28. 9. 1924
† 14. 3. 2014
český divadelní i televizní herec a dabér

1929
(95 let)
Květa Fialová
* 1. 9. 1929
† 26. 9. 2017
česká herečka, oblíbená divadelní, filmová a televizní diva

Klasik poválečné malby (85 let)

Významný představitel českého moderního umění, malíř, grafik a pedagog Jiří Načeradský se narodil 9. září 1939 v Sedlci na Benešovsku. Ještě za života se stal ceněným autorem.

Jiří Načeradský, 2013

člen uskupení 12/15. Po roce 1989 se začal věnovat i pedagogické činnosti, jako vedoucí Ateliéru figurální a monumentální tvorby na AVU a Fakultě výtvarného umění VUT v Brně. V roce 1991 byl jmenován profesorem. Jeho tvorba je charakteristická zejména zaměřením na lidské tělo a lidské postavy, někdy i s erotickým a sexuální podtextem a kontextem. Malby z druhé poloviny 60. let a počátku 70. vytvářel zejména podle fotografií z denního tisku a časopisů, kdy různou mírou deformoval figury, oblečení i celkovou realitu. Svými díly je zastoupen ve sbírkách Národní galerie v Praze, Galerie hl.

Jiří Načeradský, Totemy, 1961, olej na plátně

města Prahy, většiny regionálních galerií ČR, dále v Museu Kampa, Galerii Zlatá husa a v zahraničí sedmi díly v Centre Georges Pompidou v Paříži. Jiří Načeradský zemřel 16. 4. 2014 v Praze a byl pohřben na Olšanských hřbitovech.

-alba-

Magor Jirous (80 let)

Český básník, publicista, výtvarný kritik a disident Ivan Martin Jirous byl nezpochybnitelnou autoritou literárního a hudebního undergroundu. Vystudovaný historik umění se narodil 23. září 1944 v Humpolci.

Syn berního uředníka a učitelky absolvoval střední školu v Humpolci a poté v letech 1963–1968 obor dějin umění na Filosofické fakultě UK. Začal publikovat články o výtvarném umění v odborných časopisech, zahraničních i exilových periodikách. Od roku 1969 byl uměleckým vedoucím hudební skupiny The Plastic People of the Universe a rovněž organizoval hnutí českého undergroundu, se svým přáteli začal vydávat samizdatový časopis Vokno.

Magor a jeho doba, Marek Švehla, 2017

Za negativní postoje a kritiku vládnoucího režimu byl Ivan Martin Jirous v letech 1973–1989 několikrát soudně trestán. Ve vězení strávil celkem přes osm let. Jeho díla mohla vycházet pouze v samizdatu. Tehdejší režim mu neumožnil věnovat se profesionálně literatuře, a tak se živil jako noční hlídač nebo zahradník.

Mezi jeho nejznámější díla patří básnická sbírka Magorovy labutí písně, za kterou obdržel Cenu Toma Stopparda. Po roce 1989 se stal členem českého

Ivan Martin Jirous, počátek 80. let 20. století

PEN klubu. Byl dvakrát ženat, poprvé s historičkou Věrou, podruhé s malířkou Juliánou, měl celkem čtyři děti, jedno nevlastní. Jeho poslední partnerkou mu byla písničkářka Dáša Vokatá, se kterou žil až do své smrti. Zemřel náhle 9. 11. 2011 v Praze a byl pohřben v Kostelním Vydrči.

Alice Braborcová

1934
(90 let)
Jana Štěpánková
* 6. 9. 1934
† 18. 12. 2018
česká herečka, právnička básníka Vítězslava Háška

1944
(80 let)
Ivo Pešák
* 7. 9. 1944
† 9. 5. 2011
český komik, hudebník, klarinetista, zpěvák a malíř

1949
(75 let)
Vlado Čech
* 1. 9. 1949
† 21. 7. 1986
český rockový bubeník, člen skupiny Blue Effect

Historia magistra vitae

28. 9. 1479 (545 let)
Král Vladislav svolal do Prahy **Svatováclavský sněm**. Na něm došlo k jeho **usmíření s panskou jednotou**. Do království se opět vrátil klid a mír. Bohužel ne nadlouho, protože se do popředí dostaly náboženské spory, které v prvních letech Vladislavovy vlády utlumovala válka s Korvínem.

28. 9. 1784 (240 let)
Po necelých sto letech své existence byl **zrušen klášter voršílek na Hradčanech**. Dnešní podoba kláštera i s kostelem pochází z doby přestavby Kiliánem I. Dientzenhoferem v letech 1737–1741. Klášter byl první ze čtyř míst zázraků o Janu Nepomuckém.

28. 9. 1929 (95 let)
U příležitosti 1000. **výročí smrti svatého Václava** byla otevřena katedrála svatého Víta na Pražském hradě a poprvé byly vystaveny pro veřejnost korunovační klenoty. Oslav svatováclavského milénia se zúčastnili i pozdější papež Jan XXIII. a prezident Tomáš Garrigue Masaryk.

28. 9. 1949 (75 let)
V Praze se začal budovat **Letenský tunel**, který spojil Štefáníkův (tehdy Švermův) most s Letenskou plání. Do provozu byl uveden 26. 9. 1953. Tunel je dlouhý přes 423 m a má jen jeden obousměrný tubus. Výškový rozdíl je 33 m.

29. 9. 1389 (635 let)
Beneš z Kravař a Krumlova založil **klášter augustiniánů kanovníků ve Fulneku**. Zakládací listinu stvrdil olomoucký biskup Mikuláš z Rýzmburka. Jako letní sídlo probošta a klášterního panství byl po roce 1747 postaven zámek Pustějov. Klášter byl zrušen Josefem II. v roce 1784.

LUCEMBURKOVÉ

rodokmen LP 998–1458

Lucemburkové jako druhá česká královská dynastie vládli ZEMÍM KORUNY ČESKÉ v letech 1310–1437. Ručně malovaný rodokmen včetně postav a typických detailů pro období gotiky ocení snad každý milovník historie. Rozměr tisku na formát A1 zaručuje dobrou čitelnost i přehlednost. Skvělý dárek, unikátní dekorace, didaktická pomůcka.

KOUPÍTE NA E-SHOPU REDAKCE
www.kampocesku.cz/eshop

poštovní zásilka: 399 Kč (poštovné 100 Kč platí pouze pro Českou republiku)
osobní odběr v redakci: 150 Kč (+ tubus 49 Kč)

• rozměr A1 (594 x 841 mm) • baleno do tubusu • dodává Česká pošta jako doporučený, pojištěný balík do ruky
 KAM po Česku, Kubelíkova 30, Praha 3

Do **Chebu** nejen za památkami

V historickém centru města na Františkánském náměstí, v obležení dvou nádherných kostelů, najdete Galerii 4 – galerii fotografie. V úžasném prostoru barokního špejcharu je vždy co k vidění.

V září zve galerie na výstavu k životnímu jubileu českého fotografa Rudolfa Junga. Vernisáž výstavy proběhne 6. 9. v 18.00 hodin a prohlédnout si ji můžete do 15. 11.

<https://www.galerie4.cz/vystava/ohlednuti>

www.cheb.cz
www.visitcheb.cz

Kniha tajuplných, napínavých i dojemných příběhů z křivoklátských lesů

Vydejte se s průvodcem a zasvěceným vypravěčem Romanem Hartlem na cestu nádherným Křivoklátskem za lánskou ledovou pohádkou, andělem z křivoklátského hřbitova, podmokelským zlatým pokladem nebo kočícím šlechticem ze slabeckého zámku. Nechte se unést čarovnou a podmanivou atmosférou křivoklátských příběhů, křehkou jako řídnoucí mlha, kterou se prodírají paprsky vycházejícího slunce.

**KNIHU S PODPÍSEM KOUPITE
V MĚSTSKÉM INFORMAČNÍM
CENTRU V RAKOVNÍKU.**

WWW.INFOCENTRUM-RAKOVNIK.CZ

K DOSTÁNÍ V KAŽDÉM DOBRÉM KNIHKUPECTVÍ

Náchodské Kuronské slavnosti

7. září 2024

Slavnosti pořádané v centru města na počest Petra Birona nabídnou hudební a pěvecká vystoupení i módní přehlídku. Jako host večera vystoupí Bára Basiková a Blue Cimbál.

Připraven bude i bohatý doprovodný program pro celou rodinu – loutkový ateliér, dobový kolo-toč, střelnice a stánky. Příjezd vévody Petra Birona s družinou se uskuteční ve 14 hodin. Na Státním zámku Náchod si návštěvníci mimořádně prohlédnou pokoje II. patra bez průvodce a mohou vystoupat na zámeckou věž.

Pro návštěvu zámeckého areálu můžete po celý den využít jízdu vyhlídkovým vláčkem.

Těšíme se na vás!

www.mestonachod.cz

Dejte chůzi šanci!

**REGISTRACE
OD 1. 9. 2024**

desettisickroku.cz

výherci, odpovědi

SOUTĚŽE ZA MĚSÍC SRPEN 2024

Celkem došlo 598 odpovědí, z toho 330 žen, 268 mužů.

Nejvíce odpovědí přišlo:

Jihomoravský kraj: 24,08 %

Hl. město Praha: 11,87 %

Pardubický kraj: 10,37 %

Liberecký kraj: 8,86 %

Jihočeský kraj: 7,02 %

Středočeský kraj: 6,35 %

Královehradecký kraj: 6,19 %

Fotohádanka

otázka: Poznáte místo na obrázku?

odpověď: a) Místodržitelství letohrádek, Stromovka, Praha 7

soutěžilo: 218 čtenářů, 206 správně, 12 špatně

výherci: Eva Voblišová, Praha; Jan Kalač, Praha 4 - Kamýk;

Anna Písaříková, Jílové u Prahy

Křížovka

tajenka: ... arcibiskupského zámku v Kroměříži...

soutěžilo: 162 čtenářů, 96 správně, 66 špatně

výherci: Pavel Kašuba, Praha 3 - Žižkov; Aleš Dvořák,

Praha 17; Marek Suchan, Praha 8

Soutěž o vstupenky

otázka: Kdy byla založena Nadace Jana a Medy Mládkových?

odpověď: a/ 1999

soutěžilo: 218 čtenářů, 218 správně

výherci: Vladislava Novická, Praha 10, Marcela Sládková,

Praha 3

Všem výhercům srdečně blahopřejeme.

fotohádanka

Poznáte místo na obrázku?

a) Kaple Božího hrobu na Zderaze, Praha 2

b) Betlémská kaple, Praha 1

c) Kaple sv. Václava, Vinohradský hřbitov, Praha 2

Své odpovědi na **fotohádanku** a **tajenku křížovky** nám pošlete do 10. září z www.kampocesku.cz/souteze, www.prazskyprehled.cz/souteze nebo poštou na adresu redakce. Vždy tři výherci z každé soutěže **obdrží od redakce výhru e-mailem.**

Podmínky soutěží najdete na

www.kampocesku.cz/vseobecne-podminky.

křížovka

Regionální muzeum Mělník, které sídlí v bývalém kapucinském klášteře, má poměrně netradiční specializaci, ... České republice.										
POMŮCKA: AH, GARBO, OKAY	HOSPODÁŘSKÉ STAVĚNÍ	POSUZOVATELÉ	CITOSLOVCE BOLESTI	STRÝC SLOVENSKY	SESTRA MATKY	CITOSLOVCE PLAŠENÍ	INICIÁLY REŽISÉRA VAVRY	2. DÍL TAJENKY	AMERICKÁ ŘEKA	
JUNÁK						OTÁZKA				
1. DÍL TAJENKY						ŠVIHNUTI EVROPSKÉ HOSPODÁŘ. SPOL. ZKR.				
INICIÁLY HEREČKY MANDLOVÉ		TÁTA VYHUBOVAT KOMU					CHEM. ZN. KŘEMIKU GEOMETR. TĚLESA			
JEHLIČNATÝ STROM				ZNAČKA AMPÉR-HODINY TLAKY			KAMARÁDI TÁB. OHŇU STARÉ ČES. ZÁJMENO			
DVAKRÁT SNIŽENÝ TON E					DEZINFEKČ. PŘÍPRAVEK INIC. HER. ISSOVÉ					TECHNICKÁ SPRÁVA SLUŽEB ZKR.
MALÝ KER						ČÁST NOHY SÁNÍM VPRAVIT				
	OPASEK ZASTAR.	PŮSOBNÍ 4. DÍL TAJENKY					ZVÝŠENÝ TON D SOUBOR TŘÍ HRÁČŮ			
PRODEJNY ELEKTROSPOTŘEBIČŮ					PSYCHICKÝ TLAK ZAŠÍVAT					
VÝMĚSEK TĚLA				DĚT. ZAŘÍKÁVADLO ROZTAVENÁ HMOTA					3. DÍL TAJENKY	KMET HOVOR.
AČKOLIV		ROZPOUŠTĚTI TEPLEM ITALSKÁ ŘEKA						INICIÁLY REŽISÉRA SÍSE MOJE		
DORÁŽET						OČISTIT VODOU DĚTSKÁ STAVEBNICE				
	SOK INICIÁLY SPISOVATEL. ANDERSENA						ÚDOBÍ OPAK POD			
SPZ HRADCE KRÁLOVÉ				UKAZOVACÍ ZÁJMENO PLOŠNÁ MÍRA				OLYMPIJSKÝ REKORD RUDNÉ DOLY ZKR.		
OPATROVNICE DĚTÍ					AMERICKÁ HEREČKA GRETA ???					
STŘEDOVĚKÝ NÁJEZDNÍK					ODPOČINEK					

soutěž o vstupenky

do Národního technického muzea v Praze

Kde se nachází Centrum stavitelského dědictví?

a/ Klatovy b/ Plzeň c/ Plasy

Odpovědi zašlete do 10. září z www.kampocesku.cz/souteze a www.prazskyprehled.cz/souteze. Dva výherci získají jednu vstupenku pro dvě osoby do NTM v Praze s platností na jeden rok.

Elektronické předplatné na novém webu www.prazskyprehled.cz

Veletrh cestovního ruchu Plzeňského kraje

PRIMA
AKTIVNÍ
DOVOLENÁ!

19–21/9/2024

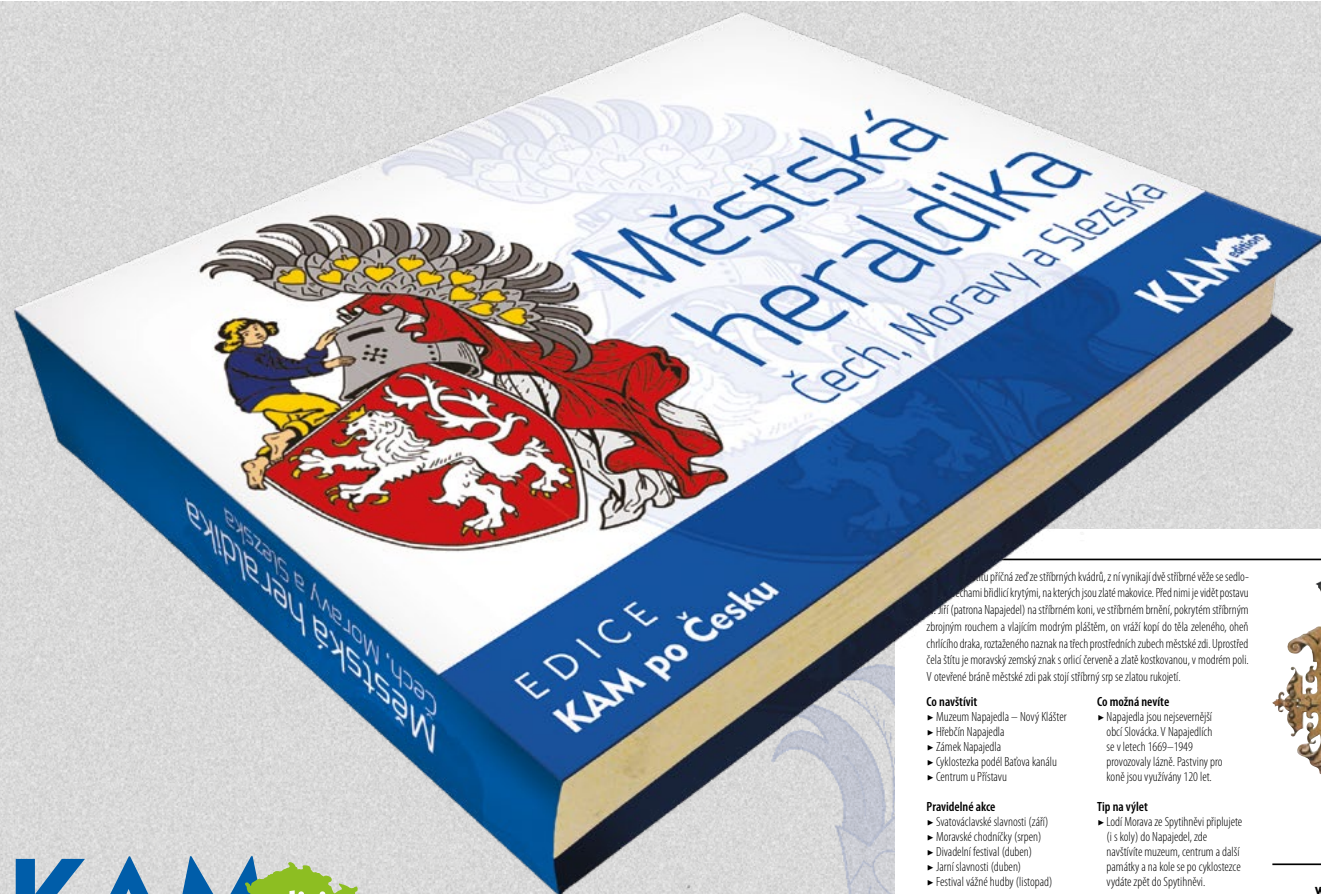
Areál TJ Lokomotiva Plzeň

Českem na kole, pěšky nebo po vodě – Veletržní „cyklotrasa“ o ceny –
Vzdělávací program pro školy – Turistické novinky a informace – Dětská zóna
Vstup zdarma

Městská heraldika

Čech, Moravy a Slezska

Publikace z ediční řady KAM Edition

KAM edition

založeno l. P. 1355

...u příčné zedě ze stříbrných kvádrů, 2 ní vynikají dvě stříbrné věže se sedlo-
...chami bídlící korymbi, na kterých jsou zlaté malovice. Před nimi je vidět postavu
...in (gatrona Napajedla) na stříbrném koni, ve stříbrném brnění, pokrytém stříbrným
zbrojním rouchem a vlnitým modrým pláštěm, on vráží kopí do těla zeleného, oheň
chrličího draka, roztaženého naznak na ttech prostředních zubech městské zdi. Uprostřed
čela štítu je moravský zemský znak s orlicí červeně a zlatě kostkovanou, v modrém poli.
V otevřené bráně městské zdi pak stojí stříbrný srp se zlatou rukojetí.

Co navštívit

- Muzeum Napajedla – Nový Klášter
- Hřebčín Napajedla
- Zámek Napajedla
- Cyklostezka podél Bařova kanálu
- Centrum u Přístavu

Pravidelné akce

- Svatováclavské slavnosti (září)
- Moravské chodníčky (srpen)
- Divadelní festival (duben)
- Jarní slavnosti (duben)
- Festival vážné hudby (listopad)

Co možná nevíte

- Napajedla jsou nejsevernější
obcí Slovácká. V Napajedlech
se v letech 1669–1949
provázely lázně. Pastviny pro
koně jsou využívány 120 let.

Tip na výlet

- Lodi Morava ze Spytihněvi připlyjete
(i s koly) do Napajedla, zde
navštívíte muzeum, centrum a další
památky a na kole se po cyklostezce
vydáte zpět do Spytihněvi.

www.napajedla.cz
www.ic.napajedla.cz
www.kknajedla.cz

V publikaci Městská heraldika Čech, Moravy a Slezska se dozvíte, jaký je aktuálně užívaný znak zhruba poloviny měst České republiky, rok jejich založení (první písemná zmínka), popis znaku, případně legendu o jeho vzniku. Nadčasovými sděleními jsou informace, co ve městě navštívit, pozvání na pravidelně pořádané akce a nechybí ani tipy na doporučený výlet.

Bonusem jsou znaky všech pražských městských částí.

■ vázaná plnobarevná

■ doporučená prodejní cena 250 Kč

CENA pro vás 150 Kč

■ objednat lze přímo v redakci

osobně: Kubelíkova 1108/30, 130 00 Praha 3

telefonicky: +420 222 944 816-7

+420 602 223 279

e-mailem: redakce@kampocesku.cz

na e-shopu: www.kampocesku.cz/eshop

KONEC

neplacené části

ČÍST DÁL
předplatitel